

Hr Undén värjer sig

I senaste häftet av Tiden har hr Undén sökt försvara sitt beryktade uttalande i första kammarens försvarsdebatt den 9 december. Han påstår att de tidningar som anklagat honom för en défaitistisk hållning skulle begärt att han i stället visat "en hurtfrisk hoppfullhet". Detta är helt oriktigt; något hurtigt eller friskt har vi inte begärt av utrikesministern. Men att anklagelsen för défaitism är väl grundad kan fastslås genom ett par citat — bland flera möjliga — ur hr Undéns tal. "Men här är det ju ett faktum, att om det har skett ett militärt nederlag, kan saken inte bringas ur världen bara genom att man intar en strong hållning." De enda möjliga utvägarna, fortsätter hr Undén, vore eventuellt ett världskrig, en uppgörelse, som förutsattes bli dålig, och en avskrivning av FN:s Koreaaktion, vilket skulle betyda "att Kina dominerar på Korea". Denna hållning klarlade att hr Undén efter FN:s nederlag i Korea i början av december omedelbart var redo att anse detta nederlag definitivt; att på detta sätt förskottera den egna sakens misslyckande är just vad man brukar beteckna som défaitism. Nu är läget för Förenta nationerna i Korea vida bättre än i början av december, då hr Undén talade; därmed är det klarlagt att han inte bara

gjorde sig skyldig till défaitism, utan till en défaitism som händelserna visat vara obefogad.

Av större intresse är hr Undéns resonemang på en annan punkt. Med utförlighet framhäver han det av ingen bestridda faktum att Förenta nationernas stadga inte möjliggör ett beslut om sanktionsförfarande mot en angriparsstat där est en av de i säkerhetsrådet representerade stormakterna inlägger sitt veto. Men från denna självklarhet kommer han till att den i höstas antagna Achesonplanen inte heller skulle möjliggöra en sanktionspolitik. Detta på grund av det likaledes ostridiga förhållandet att generalförsamlingen, som enligt planen kan agera då säkerhetsrådet genom stormaktsveto inte kommer till beslut, blott kan ge rekommendationer och att alla stater har folkrättslig möjlighet att vägra delta i sådana sanktioner.

Hur stämmer nu detta med Achesonplanen och med hr Undéns eget ställningstagande till denna? Låt oss upprepa att planens innebörd är följande: då säkerhetsrådet är ur stånd att besluta på grund av oenighet kan generalförsamlingen i stället rekommendera undersökning och sanktioner mot en angriparsstat. Detta innebär tydligen att generalförsamlingens rätt att ge rekommendationer blir aktuell blott vid ett stormaktsveto och att dessa sanktioner alltså rimligen måste gälla eller i varje fall måste indirekt rikta sig mot en stormakt. Vid planens framläggande yttrade hr Undén att församlingen redan vid vissa tillfällen anbefallt sanktioner av denna art, t. ex. genom resolution om att icke medge export av krigsmateriel till Greklands grannländer. I denna utveckling av församlingens kompetens såg hr Undén "en lycklig omständighet för vår organisation". Han utgick från att sanktionerna enligt Achesonplanen skulle kunna omfatta även militära aktioner och att härvid även mindre stater skulle kunna delta; "begränsade bidrag från ett stort antal militärt svaga stater kunna ha en

moralisk och psykologisk betydelse långt utöver aktionens rent militära värde". Ja, han betonade t. o. m. att den svenska regeringen var hindrad att rösta för upprättandet av militära kontingenter för användning i berörda fall blott därför att den svenska lagstiftningen för närvarande "innehåller ett absolut förbud mot att använda förband ur armén utanför Sveriges gränser utom i försvarssyfte".

Detta klarlägger med ofrånkomlig tydlighet att hr Undén i oktober ansåg Achesonplanen vara av stor betydelse och utgick från att Sverige enligt av generalförsamlingen beslutade rekommendationer skulle kunna tänkas delta i sanktioner, t. o. m. i sanktioner av militär art. Nu drar hr Undén ur det ostridiga faktum att varje stat i sista hand har rätt att följa gjorda rekommendationer eller inte slutsatsen att Achesonplanen över huvud icke kan leda till ett sanktionsförfarande. Detta innebär antingen att hr Undén i oktober medvetet vilseledde Förenta nationerna genom sin klart positiva hållning till Achesonplanen eller att han efter mindre än tre månader totalt ändrat ståndpunkt. I båda fallen är han lika komprometterad.